

Nr 10.

Ankom till riksdagens kansli den 16 april 1920 kl. 5 e. m.

Andra kammarens fjärde tillfälliga utskotts utlåtande nr 10, i anledning av dels en inom andra kammaren väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående möjliggörande i vidsträcktare omfattning av den ecklesiastika jordens styckning och upplåtande för nybildning av mindre jordbruk, dels första kammarens beslut rörande en inom nämnda kammare väckt lika lydande motion, dels ock i anledning av en inom andra kammaren väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående undvikande av vidlyftiga och dyrbara ny- och ombyggnader vid de ecklesiastika lönebställena m. m.

I en inom andra kammaren väckt och till dess fjärde tillfälliga utskotts Motionerna. skott hänvisad motion, nr 48, har herr Olsson i Kullenbergstorp m. fl. hemställt, »att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte genom kyrkofondskommittén eller eljest på sätt som finnes lämpligast föranstalta om utredning, i vad mån den ecklesiastika jorden inom riket må kunna i vidsträcktare omfattning, än vad som för närvarande är författningsenligt möjligt, styckas och upplåtas i och för nybildning av mindre, men självständiga jordbruk, samt för riksdagen snarast möjligt framlägga resultatet av en sådan utredning jämte förslag till av utredningen betingade ändringar i den ecklesiastika boställsordningen den 9 december 1910 och andra ifrågakommande författningar».

Inom första kammaren har väckts en lika lydande motion, nr 20, av herr Wohlin m. fl. Denna blev av första kammaren remitterad till dess

andra tillfälliga utskott, som i sitt däröver avgivna utlåtande nr 24 hemställt, att första kammaren måtte för sin del bifalla motionärernas hemställen. Denna utskottets hemställen blev av första kammaren bifallen, varefter ärendet jämlikt § 63 riksdagsordningen delgivits andra kammaren, som hänvisat detsamma till sitt fjärde tillfälliga utskott.

Vidare har i en inom andra kammaren väckt och likaledes till dess fjärde tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 118, herr Åkerlund hemställt, »det riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller, det täcktes Kungl. Maj:t fortast möjligt låta utreda, huruvida icke vidlyftiga och dyrbara ny- och ombyggnader vid de ecklesiastika löneboställena böra undvikas och dessa boställen, där de äro sämre bebyggda, efter det för prästerskapet erforderlig mark och för jordbruket överflödigt skog undantagits, i stället försäljas till småbruk, eller ock försäljas i sin helhet eller i större lotter, där byggnaderna äro av god beskaffenhet, samt att Kungl. Maj:t efter verkställd utredning ville förelägga riksdagen och kyrkomötet de förslag, vartill sådan utredning kan giva anledning».

Utskottet har i vederbörlig ordning inhämtat yttrande över motionerna nr 48 och 118 från kyrkofondskommittén, vilket yttrande bifogas utlåtandet som bilaga.

Motiveringen i den av herr Olsson i Kullenbergstorp m. fl. avgivna motionen torde kunna sammanfattas sålunda:

För att hämma folkinflyttning till städerna och industrien samt öka den självständiga jordbrukareklassen är det av synnerligen stor vikt, att staten förbereder och genomför sådana reformer som främja detta mål. Efter att ha skärskådat de åtgärder, som staten redan vidtagit i detta syfte, nämligen inrättandet av egnahemslåne- och jordförmedlingsfonden jämte härmed sammanhängande anstalter och författningar samt statens försäljning av kronofastigheter, komma motionärerna till den uppfattningen, »att den offentliga verksamheten i vårt land med syfte att direkt ställa jord till mindre bemedlades förfogande är av ringa omfattning, såväl absolut sett som i förhållande till den verksamhet, vilken bedrivs av bolag och föreningar med eller utan stöd av jordförmedlingsfonden». Den offentliga verksamheten i ovan berörda syfte bör därför, enligt motionärernas åsikt, i betydligt mån utvidgas. Detta skulle kunna ske, därest den ecklesiastika jorden inom riket i större omfattning än vad som nu är författningsenligt möjligt kunde tagas i anspråk i och för styckning och upplåtelse i form av mindre men självständiga jordbruk.

Enligt den statistik, som den s. k. kronolägenhetskommittén år 1917 insamlat, påvisas, att sammanlagda antalet ecklesiastika boställen nämnda

år utgjorde 3,828 med en sammanlagd areal av omkring 97,000 hektar åker, 26,000 hektar äng och 75,000 hektar betesmark. Å dessa boställen finnos torp och lägenheter till ett antal av respektive 3,104 och 5,926 med en areal av omkring 12,000 hektar åker samt 6,000 hektar ängs- och betesmark.

Vad dessa senare beträffar framhålles, att kronolägenhetskommittén på grund av riksdagens skrivelse år 1915 av Kungl. Maj:t fått i uppdrag att utarbeta förslag i syfte att torpen och lägenheterna må där så låter sig göra skiljas från vederbörande huvudgårdar genom friköpning eller tryggad besittningsrätt åt innehavaren. Detta kronolägenhetskommitténs uppdrag torde i det närmaste vara avslutat och sålunda i en nära framtid kunna föreläggas riksdagen till prövning.

Motionärerna finna likväl detta icke vara tillfylles, utan hålla före, att även den övriga ecklesiastika jorden, som på grund av sitt läge och förhållanden i övrigt lämpar sig för styckning och försäljning, bör komma till användning för detta ändamål. De anse nämligen, att den principen framdeles bör komma till tillämpning, att expropriation av enskild jord för nygrundande av mindre jordbruk under inga omständigheter bör sättas i fråga på orter, där krono- eller annan publik jord, lämplig för styckning i mindre lotter, finnes i erforderlig omfattning för sådant ändamål disponibel.

Vidare har såsom ett ytterligare skäl för här åsyftade åtgärd i motionen framhållits den omständigheten, att på grund av bestämmelserna i 1910 års ecklesiastika boställsordning rörande arrendatorns nybyggnads-skyldighet i nyreglerade pastorat stora svårigheter gjort sig gällande att få boställena utarrenderade. Kungl. Maj:t har också på grund av dessa svårigheter genom cirkulär den 17 oktober 1919 till samtliga länsstyrelser och ecklesiastika konsistorier förordnat, att vid utarrendering för tiden från den 14 mars eller den 1 maj 1920 och den 14 mars eller den 1 maj 1921 av de för jordbruk avsedda ecklesiastika löneboställen, för vilkas utarrendering från sagda tid ej redan hembud skett, auktion utlysts eller andra liknande förfoganden träffats, skall iakttagas, att arrendetiden begränsas till 5, högst 7 år.

Efter att vidare ha erinrat därom, att såväl kronolägenhetskommissionen som medlemmar av jordkommissionen sökt fästa regeringens uppmärksamhet på hithörande spörsmål, och då ingen av dessa kommissioner kan anses bemyndigad att upptaga frågan till behandling, komma motionärerna fram till sitt ovannämnda yrkande.

Herr Åkerlund har i sin motivering huvudsakligen betonat svårig-

heten att få de ecklesiastika boställena arrenderade på grund av arrendatorns nybyggnadsskyldighet, och då han i sitt slutyrkande kommer till huvudsakligen samma resultat som de andra motionärerna, anser sig utskottet ej behöva närmare ingå på densamma.

Utskottet.

Utskottet anser för sin del, att det spørsmål, som motionärerna framfört, är i hög grad behjärtansvärt och bör bli föremål för en allsidig utredning. I likhet med motionärerna vill utskottet uttala som sin åsikt, att vida kraftigare åtgärder än hittills böra från statens sida vidtagas för att bereda jord för egnahemsändamål och att därvid först och främst krono- och annan publik jord bör komma i fråga. Vidare synes det utskottet uppenbart, att de förhållanden, som uppstått på grund av stadgandet i 1910 års ecklesiastika boställsordning rörande arrendatorns nybyggnadsskyldighet, äro av sådan art, att något måste göras för att dessa boställen, enligt kyrkofondskommitténs utlåtande uppgående till flere hundra, som på grund av bestämmelserna i lagen nu ej kunnat utarrenderas, på annat sätt må disponeras.

Visserligen har chefen för ecklesiastikdepartementet jämlikt nåd. bemyndigande den 17 oktober 1919 tillkallat sakkunnige att biträda med revision av förordningen angående utarrenderingen av prästerskapets löneboställen, men i dessa sakkunniges uppdrag lär ej ingå uppgiften att utreda frågan ur föreliggande synpunkt, utan torde deras arbete huvudsakligen inriktas på frågan om förbättrade utarrenderingsmöjligheter.

Utskottet vill särskilt betona, att alla de synpunkter, som kyrkofondskommittén i sitt utlåtande framhållit i fråga om det ändamål de ecklesiastika boställenas avkastning måste anses tjäna, vid en eventuell utredning må tagas i betraktande. Ingen av motionärerna har heller ifrågasatt annat, än att samma rättssubjekt som hittills skulle uppbära köpeskillingen vid försäljningen, eller att närvarande äganderättsliga förhållanden skulle rubbas. Likaså vill utskottet uttala, att i fråga om sådana löneboställen, där församlingarnas äganderätt tydligen kan påvisas, hänsyn måste tagas till de anspråk och önskemål dessa kunna förebbringa. Ävenledes bör all varsamhet tillämpas i fråga om sådana löneboställen, där värdefulla skogsmarker genom styckning och försäljning skulle komma att fördärvas.

Då utskottet sålunda yrkar bifall till en utredning, sker detta med uttalande av den bestämda uppfattningen, att en eventuell lagstiftning i ovan antydd riktning i första hand måste avse sådan ecklesiastik jord, som i avseende på läge och andra omständigheter kan anses lämplig och

som på grund av byggnadernas beskaffenhet är svår att utarrendera, samt att ur skogsvårdssynpunkt det allmännas intresse beaktas.

Med åberopande av det ovan anförda får utskottet hemställa,

att andra kammaren måtte för sin del besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte genom kyrkofondskommittén eller eljest på sätt som finnes lämpligast föranstalta om utredning, i vad mån den ecklesiastika jorden inom riket må kunna i vidsträcktare omfattning, än vad som för närvarande är författningsenligt möjligt, styckas och upplåtas i och för nybildning av mindre, men självständiga jordbruk, samt för riksdagen snarast möjligt framlägga resultatet av en sådan utredning jämte förslag till av utredningen betingade ändringar i den ecklesiastika boställsordningen den 9 december 1910 och andra ifrågakommande författningar;

samt att herr Åkerlunds motion, nr 118, ävensom ovan nämnda remiss från första kammaren härmed må anses besvarade.

Stockholm den 16 april 1920.

Å utskottets vägnar:

OSCAR CARLSTRÖM.

Närvarande: herrar Carlström, Karlsson i Stockholm *, Sundling, Karlsson i Vätö, Svensson i Långelanda, Johansson i Hässlås *, Hansson i Rättvik, Bergström i Bäckland, Ericsson i Malmö och Månsson i Backa.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Till Konungen.

Genom nådig remiss den 13 februari 1920 har kyrkofondskommittén anbefallts att till Eders Kungl. Maj:t skyndsamt inkomma med yttrande över två i riksdagens andra kammare väckta motioner, *den ena* (nr 48) av herr Olsson i Kullenbergstorp med flera om skrivelse till Kungl. Maj:t angående möjliggörande i vidsträcktare omfattning av den ecklesiastika jordens styckning och upplåtande för nybildning av mindre jordbruk och *den andra* (nr 118) av herr Åkerlund om skrivelse till Kungl. Maj:t angående undvikande av vidlyftiga och dyrbara ny- och ombyggnader vid de ecklesiastika löneboställena m. m.

Med anledning härav får kyrkofondskommittén i underdånighet anföra följande.

När det, såsom motionärerna ifrågasätta, gäller att i vidsträcktare mån än som för närvarande är författningsenligt möjligt stycka och för skapande av mindre, men självständiga jordbruk upplåta den ecklesiastika jorden, är detta en fråga, som icke enbart kan ses ur den sociala synpunkten, att söka skapa en mängd nya självständiga jordbruk, utan som måste skärskådas jämväl med hänsyn till det ändamål, som den ecklesiastika jorden har att fylla, och till de intressen av skilda slag, som på grund härav äro med denna jord förknippade.

I avseende å den ecklesiastika jorden har man att skilja mellan å ena sidan den jord, vars avkastning disponeras för avlöning av de territoriella församlingarnas prästerskap, och å andra sidan lektorernas jordar, klockarnas boställen, biskoparnas boställen och andra på lön anslagna hemman och lägenheter samt kyrkornas jordar. Beträffande den första gruppen, varom här närmast synes vara fråga, innefattar denna olika slag av boställen. En stor del av boställena äro av socknemännen själva anskaffade, ofta redan vid tiden för sockenkyrkornas första byggande, alltså under den tidigare medeltiden, andra äro av enskilda för ändamålet donerade och andra åter och dessa huvudsakligen komministrarnas boställen av kronan anslagna till prästernas avlöning. Boställena uti ifrågasvarande första grupp kunna dessutom skiljas i sådana, där avkastningen av inägojorden direkt ingår till kyrkofonden, och sådana, vilkas avkastning av församlingarna omedelbart disponeras till avlöning av deras prästerskap.

De boställen, vilkas avkastning disponeras för avlöning av de territoriella församlingarnas prästerskap, torde svårligen kunna betraktas såsom jord under allmän disposition i samma mening som kronans egna domäner. De äro upplåtna för ett särskilt ändamål, som på det närmaste berör vederbörande församlings speciella intressen och rättigheter ävensom en hel tjänstemannakårs rätt. I den mån det kan komma i fråga att annorledes än för omförmälda ändamål disponera den ecklesiastika jorden, lärer ock bliva nödigt att uppmärksamma dessa särskilda intressen och rättigheter och den betydelse dessa hava med hänsyn till sättet för egendomens tillkomst.

Beträffande de boställen, vilkas avkastning av församlingarna omedelbart disponeras till avlöning av deras prästerskap, är, så vitt angår nyreglerade pastorat, att erinra *dels* att de enligt 19 § ecklesiastika boställsordningen skola vara genom myndigheternas försorg utarrenderade, *dels ock* att deras avkastning skall tagas

i anspråk för prästerskapets avlöning i den ordning, som stadgas i 19 § löne-regleringslagen. Enligt detta lagrum skola till bestridande av de för kyrkoherde och komminister fastställda löner jämte ersättning och arvode åt s. k. ständig adjunkt, i den mån sådant erfordras, i nedan nämnd ordning användas:

1:o församlingsavgifter till belopp ej överstigande tre öre för varje helt eller påbörjat tiotal kronor av hela inkomstbeloppet inom pastoratet;

2:o arrende av de inom pastoratet belägna löneboställen, med vissa undantag;

3:o avgälder av lägenheter, avsöndrade eller upplåtna från vissa boställen, samt ränta å vissa avlöningsmedel;

4:o skogsförsäljningsmedel från de i 2 mom. avsedda boställen, årligen utgående ur kyrkofonden med högst det av Konungen beträffande varje boställes skog fastställda belopp, som för viss tidsperiod beräknats motsvara skogens behållna årliga avkastning;

5:o församlingsavgifter, utöver vad i 1 mom. sägs, till erforderligt belopp.

Enligt 21 § löne-regleringslagen äger pastorat, som för bestridande av ifrå-gavarande avlöningar uttaxerat mer än 6 öre för varje helt eller påbörjat tiotal kronor av hela inkomstbeloppet inom pastoratet, utbekomma ersättning av kyrko-fonden för det överskjutande beloppet.

Vad kyrkofonden angår, skola jämlikt 1 § lagen om kyrkofond den 9 de cember 1910 de prästerskapet i territoriella församlingar anslagna medel, som i denna lag angivas, under benämning kyrkofonden användas för kyrkliga ändamål på sätt i berörda lag bestämmes.

Bland kyrkofondens inkomster anges i 3 § *dels* dit direkt ingående arrende av vissa löneboställen, *dels* medel, som inflyta för försåld skog från prästerskapet anslagna boställen med vissa undantag, *dels* ock överskott, som uppstå i pastorat å årligen inflytande avlöningsmedel, sedan därav tagits i anspråk, vad för året erfordras till gäldande av de för prästerskapet därstädes fastställda löner.

Utom de ersättningar, som enligt 21 § löne-regleringslagen utgå från kyrko-fonden, till vissa pastorat har kyrkofonden att bestrida en mängd andra utgifter för kyrkliga ändamål, såsom ålderstillägg och skjutsersättningar m. m. till det ordinarie prästerskapet, arvoden m. m. åt det extra ordinarie prästerskapet, prost-arvoden, emeritlöner till präster, anslag till främjande av den kyrkliga organisatio-nen samt lönetillskott till prästerskapet i ännu icke nyreglerade pastorat m. m.

Beträffande de ecklesiastika boställsskogarna är i sammanhang med 1910 års ecklesiastika lönelagstiftning genom nådig kungörelse den 9 december 1910 angående grunder för ändringar i lagstiftningen om ecklesiastika boställsskogar stadgat,

att skogs- och hagmark åt samtliga å prästerskapet i territoriella församlingar anslagna löneboställen skola ställas under skogsstatens omedelbara vård och för-valtning;

att skog å löneboställe skall i första rummet användas till boställets hus-behov, därefter för tillgodoseende av tjänstnehavarens behov av ved, och där-efter till virke åt pastoratet för uppförande och underhåll av laga hus och häg-nader å prästgård samt, om tillgång jämväl därtill finnes, åt församling för kyrkobyggnad;

samt att återstoden skall försäljas och försäljningsmedlen ingå till kyrkofonden, varifrån, på sätt förut nämnts, erforderliga belopp tillhandahållas församlingarna för prästerskapets avlöning.

Av denna redogörelse framgår, att här ifrågakomna boställen äro insatta som ett viktigt led bland de prästerliga avlöningstillgångarna, i följd² varav pastoraten i synnerligen hög grad äro beträffande sin ekonomi beroende av boställena — inberäknat skogstillgångarna — och deras ekonomiska utnyttjande. De äro, såsom av redogörelsen jämväl inhämtas, av väsentlig betydelse även för hela det ecklesiastika avlöningsväsendets uppehållande och den kyrkliga organisationens utveckling.

Vad nu särskilt skogsavkastningen beträffar, är densamma av den största betydelse för hela det prästerliga avlöningsväsendet. Utom det viktiga intresse församlingarna hava att virke finnes att kostnadsfritt tillgå från dessa boställens skogar för byggnad och underhåll av laga hus å löneboställena och prästgårdarna, för kyrkobyggnad och till ved åt boställsarrendatorerna, samt det intresse prästerskapet har att därifrån gratis erhålla bränsle, äro församlingarna för avlöning av prästerskapet i hög grad beroende av den avkomst från dessa skogar, som inflyter till kyrkofonden, och som därifrån i mån av behov i viss ordning kommer dem till godo.

Vad åter angår inägojorden har dess ursprungliga syfte varit att förse prästerna med bostad och livsuppehälle. Detta syfte har genom den nya lönelagstiftningen i så mån omlagts, att bostad tillhandahålles prästen genom en från bostället avskild prästgård, under det att lönebostället i övrigt utarrenderas, och arrendet av församlingen användes till prästens avlöning, varjämte arrendatorn i arrendekontraktet kan tillförbindas att mot måttlig ersättning tillhandahålla prästen vissa erforderliga livsförnödenheter och tjänstbarheter.

Av vad sålunda anförts torde framgå, att en mera allmän försäljning av den ecklesiastika egendom, varom här är fråga, komme att medföra konsekvenser av vittgående beskaffenhet, konsekvenser, vilka icke kunna överskådas utan en nog så ingående undersökning. Flerahanda problem framstålla sig till begrundande vid en sådan undersökning. Ett par exempel torde belysa detta. I avseende å skogen måste sålunda utredas, huruvida för de olika lotter, vari man tänkt sig boställsjorden kunna styckas, skall från boställets skog avskiljas skog för husbehov, ett förfarande, som ofta torde leda till, att den återstående skogen blir otillräcklig för tillgodoseende av prästens rätt till bränsle och församlingens rätt till virke till prästgård och kyrkobyggnad, och som i alla händelser torde minska såväl pastoratets intäkter för prästens avlöning som möjligheten för kyrkofonden att fullgöra sina förbindelser. Vidare torde behöva undersökas, på vilket sätt prästen skall kunna erhålla tillgång till vissa livsförnödenheter och tjänstbarheter, t. ex. genom avskiljande, där så kan ske, åt honom av en småbrukslott. Även uppkommer den viktiga och svåra frågan, huru de medel, som inflyta genom sådan massförsäljning, skola kunna placeras på ett för församlingarna betryggande sätt och med iakttagande av, att tillgångarnas realvärde bibehålles för framtiden. Uti en i viss mån närbesläktad fråga har kyrkofondskommittén i underdånig skrivelse den 21 oktober 1918, i anledning av den värdeminskning, som kyrkofondens i obligationer placerade tillgångar genom

penningvärdets fall undergått, hemställt, att för bevarandet av och sannolik tillväxt i värdet av kyrkofondens tillgångar en del av fondens årliga överskott måtte avsättas för inköp av lämpligt belägen skogbärande mark. Möjligen torde här kunna sökas ett uppslag för en lämplig placering av de vid eventuell styckning inflytande medel.

De svårigheter, som i oroväckande grad visat sig att få löneboställena på fördelaktigt sätt utarrenderade, och som i den ena av motionerna blivit föremål för beaktande, giva redan de förvisso anledning att överväga icke blott vilka ändringar i sättet och villkoren för sådan utarrendering och i förvaltningen av dessa boställen böra genomföras, utan ock huruvida genom försäljning i större utsträckning än hittills skett av vissa av dessa löneboställen bättre avkomst av deras värden och lindrigare förvaltning skulle kunna vinnas. Dessa svårigheter härleda sig huvudsakligen av den arrendatorn enligt boställsordningen påvilande, genom den enorma prisstegringen å byggnadsämnen och arbete betungande byggnadsskyldigheten och på vissa håll även i någon mån på grund av föreskrifter om tillhandahållande till visst pris av livsförnödenheter och tjänstbarheter åt prästerna. Till följd härav hava flera hundra ecklesiastika löneboställen måst utarrenderas under hand på kort tid och utan den av synen föreskrivna byggnadsskyldighet för arrendatorn. Den nedsättning i arrendet, som betingas av att arrendatorn åtar sig nybyggnadsskyldigheten, medför icke sällan behov av uttaxering av ökade församlingsavgifter samt direkt eller indirekt minskning i kyrkofondens inkomster eller ökning av dess utgifter. Ett åsidosättande åter av nybyggnadsbehovet genom befrielse från nybyggnadsskyldigheten likasom en utarrendering på kort tid medför fara för boställenas försämring och utsugning till kanske obotligt men för deras framtida avkomst.

I viss mån har kyrkofondskommittén, med beaktande av dessa missförhållanden, haft hithörande frågor under behandling. Sålunda har kommittén i underdånigt utlåtande den 17 mars 1916 föreslagit förordnande av kronoombud vid syner å ecklesiastika löneboställen enligt 64 § boställsordningen, vid vilka syner bestämmas, huru löneboställena skola bebyggas, för att i och för tillgodo-seende av det allmännas intresse denna bebyggelse må ske på det mest praktiska och ekonomiska sätt. Denna framställning har föranlett utfärdande av nådigt cirkulär den 30 juni 1916 till Konungens befallningshavande och domkapitlen angående förordnande av kronoombud vid vissa ecklesiastika boställssyner. Vidare har kommittén i underdånigt utlåtande den 19 juni 1917 avgivit förslag till beredande av byggnadslån ur kyrkofonden åt arrendatorer av ecklesiastika löneboställen för att underlätta boställenas bebyggande, vilket ärende ännu icke blivit av Eders Kungl. Maj:t avgjort. Ävenledes har kommittén i underdånigt utlåtande den 27 januari 1920, i anledning av ovanberörda fråga om behållande under tjänstnehavarens bruk av viss del av löneboställe och för vinnande av bästa möjliga utarrendering av löneboställena, hemställt, att cirkulär måtte utfärdas till domkapitlen och länsstyrelserna i syfte att syn enligt 64 § boställsordningen må hållas snarast möjligt, och att arrendeuppskattningsmännen bliva i så god tid förordnade, att förslag från dem till vederbörande löneboställes utarrendering och därav betingad bebyggelse kan föreligga vid berörda syn. Vad sålunda från kommitténs sida åtgjorts i saken är givetvis ej tillräckligt, utan äro ytterligare utredningar och därav föranledda åtgärder erforderliga.

Kyrkofondskommittén, som i detta yttrande icke torde hava att ingå på de av motionärerna väckta frågornas sociala betydelse, har däremot på grund av sitt huvuduppdrag, som avser förslag till en bättre förvaltning av de ecklesiastika avlöningstillgångarna och således jämväl jord och skog, velat fästa uppmärksamheten på nödvändigheten av att vid en utredning av detta ämne överväga de spörsmål, som kommittén här ovan berört i den viktiga del de hava inverkan på möjligheten att fullgöra de samhällsuppgifter, som lagstiftningen om den ecklesiastika jorden avsett att fylla.

Det behov, som motionärerna velat tillgodose med anlitande av ecklesiastik jord, och den inverkan detta tillgodoseende kan hava på de ändamål, den ecklesiastika jorden är avsedd att tjäna, synes kommittén emellertid vara spörsmål, som böra göras till föremål för en allsidig utredning.

Remissakten återställes.

Stockholm den 6 mars 1920.

Underdånigst:
JOHAN WIDÉN.

Hugo Tigerschiöld.

Casten von Otter.

H. Nordström.